

פירות נוי

פנינים יקרים מתורת רבינו הגדול הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "משך חכמה" על התורה

פרשת חיי שרה – פסקא ג

מאת יצחק בירך דסקל

גליון מס' תשפ"ה - ז טל: 03-5740046 מייל: y.b.daskal@gmail.com כל הזכויות שמורות ©

ביאור חדש במעשה דאליעזר ורבה

- א. [ג] (כד, ד) "כִּי אֶל אֶרְצֵי וְאֶל מוֹלְדֹתַי תֵּלְדוּ וְלִקְחַתְּ אִשָּׁה לְבְנֵי לִיצְחָק" ע"כ. יש לדקדק: א. מהו לשון "כִּי אֶל אֶרְצֵי", מהו לשון ארצי. ועוד תימה, מדוע כשסיפר למשפחתה, שינה ולא אמר (בפסוק לח) שאברהם ציוה לו שילך לארצו.
- ב. דבפסוק כב כתוב שנתן לה הנזמים לפני ששאלה בת מי היא, אלא ששינה כשסיפר בפסוק מז לבני המשפחה, כמבואר ברש"י שכתב: "ואשאל ואשים - שנה הסדר, שהרי הוא תחלה נתן ואחר כך שאל, אלא שלא יתפשוהו בדבריו ויאמרו היאך נתת לה, ועדיין אינך יודע מי היא". עכ"ל. והוא פלא, מדוע נתן לה הנזמים לפני ששאלה בת מי היא, אולי מבני משפחת אברהם.
- ג. בחולין (צה, ב) "אמר רב, כל מי שאינו סומך על ניחושו כמו אליעזר עבד אברהם, שנתן לה הנזמים לפני ששאלה בת מי היא, כי סמך על ניחושו, אינו ניחוש". פירוש, איסור מנחש הוא רק אם סומך על הניחוש, כמו אליעזר שהיה בטוח בניחוש, ונתן לה צמידים, ומי שאינו סומך כל כך על הניחוש, אין זה מנחש. והקשו התוס' (שם ד"ה כאליעזר) לשיטת התנאים הסוברים שכן נח אסור לנחש איך ניחש אליעזר.
- ד. מדוע כשסיפר אליעזר למשפחתה שינה ואמר שקודם שאלה בת מי היא, והרי אברהם לא ביקש ממנו להביא ליצחק אשה מבני משפחתו, אלא "כִּי אֶל אֶרְצֵי וְאֶל מוֹלְדֹתַי תֵּלְדוּ וְלִקְחַתְּ אִשָּׁה לְבְנֵי לִיצְחָק".
- ה. כיון שאברהם לא אמר לו לקחת אשה ממשפחתו, מדוע שינה ואמר להם שאברהם אמר לו לקחת אשה ממשפחתו.
- ו. ונראה, דבאמת אברהם לא ביקש מאליעזר להביא ליצחק אשה ממשפחתו, ואליעזר לא עשה ניחוש שמי שתביא לו מים היא ממשפחת אברהם, אלא שהבין, שאשה הראויה ליצחק היא זו שגומלת חסדים. וכשראה שרבה גומלת חסד, נתן לה מיד הצמידים, כי היא ראויה להיות אשה ליצחק, והבין שבדאי תסכים לבוא עמו לאברהם, כיון שהיא גומלת חסד וראויה להיות בבית אברהם, ובזה מיושב תמיה ב'.
- ז. וכיון שבבית בתואל לא היו מבינים עומק הבנה זו של בחינת החסד שעשה אליעזר, לפיכך מפני דרכי שלום, שינה ואמר שאברהם אמר לו לקחת אשה ממשפחתו, ולא היה בזה שקר ממש, כי יש רמז בדברי אברהם לקחת ממשפחתו שאמר לו "ואל מולדתי", אבל לא

פירות נוי

פנינים יקרים מתורת רבינו הגדול הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "משך חכמה" על התורה

פרשת חיי שרה – פסקא ג

מאת יצחק בירך דסקל

גליון מס' תשפ"ה - ז טל: 03-5740046 מייל: y.b.daskal@gmail.com כל הזכויות שמורות ©

עשה עמו אברהם תנאי ממש לקחת ממשפחתו, כי אז לא היה נותן לה הצמידים לפני שהיה רואה שהיא ממשפחת אברהם.

ח. והטעם ששינה ואמר להם שאברהם ביקש לקחת אשה מבני משפחתו, כיון שרצה שיאבו לשלוח לו הנערה עמו, לפיכך הוסיף תנאי שלא אמרו אברהם, להראות להם שזו השגחה פרטית מה' שמצא בדיוק מה שביקש אברהם.

ט. ולהוכיח להם שהוא גזרה משמים ואי אפשר למאן, והם האמינו בהשגחה פרטית, שהרי אמרו (נ-נא) "וַיַּעַן לָבָן וּבְתוּאֵל וַיֹּאמְרוּ מַה' יָצָא הַדָּבָר לֹא נוּכַל דַּבֵּר אֶלְיָךָ רַע אוֹ טוֹב: הִנֵּה רִבְקָה לְפָנֶיךָ קַח וְלָדְ וַתְּהִי אִשָּׁה לָבָן אֲדֹנֶיךָ כַּאֲשֶׁר דָּבַר ה'". ובזה מסולק שאלה ד' ה'.

י. ולפי זה, באמת לא עשה אליעזר ניחוש כלל, אלא בדק באמת מי ראויה להיות בבית אברהם על ידי בחינה של חסד, ואין זה ניחוש ממש שאומר אם יהיה כך וכך אז אעשה כך, אלא עשה בחינה אמיתית והגיונית, אלא שכלפי חוץ היה נראה כניחוש, ולזה אמר רב, שמי שעושה ניחוש ממש, צריך לסמוך על הניחוש כמו שאליעזר סמך על התנאי שעשה - למרות שבאמת לא היה בזה ניחוש, ובזה מיושב שאלה ג'.

יא. ומה שאמר אל ארצי, נתכון לרמז לו שארם נהרים גם תהיה של בניו, שתכבש על ידי דוד שסוריה הוי כיבוש יחיד של דוד, ולכן שינה אליעזר ולא אמר לבתואל שאברהם אמר לו שהם דרים בארצו, כדי שלא יכעסו על אברהם. ובזה מיושב שאלה א'. והשתא לא קשיא מידי וכל דבריו ברורים ונפלאים.

יב. [א. ה. ויש לבאר, מה ראה אברהם לומר לאליעזר שהם דרים בארצו. ב. הרי עוד לא כבשה דוד, ואיך אמר אברהם ארצי. ונראה לי שכונת אברהם היתה לומר, שהטעם ששולח לבקש אשה מארם נהרים, כי יש בה קצת קדושת ארץ ישראל, שלולי שהבטיחה ה' לאברהם לא היה בכח דוד לכבוש אותה, ובכח קדושת הארץ להעניק מידות טובות].

יג. תמצית דבריו: הטעם שנתן אליעזר את הנזמים לרבקה לפני שידע שהיא ממשפחת אברהם, כיון שאברהם לא ציוה לאליעזר לקחת ממשפחתו, אלא ממקום ההוא, ואליעזר עשה סימן לראות אם יש נערה שעושה חסד, וכיון שראה שעושה חסד, היא ראויה ליצחק. וזה שאמר להם, שאברהם ציוה לקחת ממשפחתו, שינה, כדי שיאמינו שהיתה כאן השגחה פרטית, ואולי נרמז ב"מולדתי". ועוד מבואר בפנים דברים נפלאים.